

آیا یک فیلم کمدی برنده جایزه بهترین فیلم جشنواره امسال خواهد شد؟

لبخند کمرنگ سیمرغ

ناصرحدی

امسال سینمای ایران در قرق فیلم‌های کمدی بود و به لطف فروش بالای دو کمدی مهم سال یعنی «فسیل» و «هتل»، کمدی‌های دیگری مثل «شهر هرت»، «هاوایی»، «ویلا ساحلی» و حتی «ورود و خروج ممنوع» و «جوجه تیغی» هم نسبتاً خوب فروختند و گیشه سینما حساسی رونق گرفت و مسئولان هم شکسته شدن رکورد فروش هزارمیلیاردی سینمای ایران را به پای برنامه‌ها و

در طول ۴۱ دوره گذشته جشنواره فجر تنها ۲ فیلم کمدی به‌عنوان بهترین فیلم جشنواره برگزیده شده‌اند. اول بار سال ۱۳۶۹، «پارتمان شماره ۱۳» ساخته مرحوم بدالله صدقی با بازی علیرضا خمسه جایزه بهترین فیلم و البته بهترین فیلمنامه را از همین دوره جشنواره گرفت. در این سال جشنواره، فیلم مهم کم‌نشدت، از «پرده آخر» و «عروس» گرفته تا «دو فیلم با یک بلیت»؛ همانند که در اهدای جایزه به مرحوم صدقی شاید انگیزه‌های دیگری جز کیفیت خود فیلم هم مطرح بود. صدی با اینکه کارش را در سینما پیش از انقلاب شروع کرده بود، اما نخستین فیلم بلندش را بعد از انقلاب ساخت و در کل فیلمسازی همسوتر با ارزش‌هایی محسوب می‌شد که جشنواره قصد حمایت از آنها را داشت.

«پارتمان شماره ۱۳» سال ۱۳۷۰ اکران شد و در جدول فروش آن سال با یک میلیون و ۸۲۱ هزار و ۸۱۸ تماشاگر و فروش ۴۷ میلیون و ۳۰۰ هزار تومانی در جایگاه ششم جدول فروش قرار گرفت. رتبه‌های اول تا پنجم جدول فروش این سال به فیلم‌های «عروس» با ۱۵ میلیون، «سفر جادویی» با ۶۴ میلیون، «در آرزوی ازدواج» با ۵۴ میلیون، «آتش پنهان» با ۴۶ میلیون و ۸۰۰ هزار و «تعقیب سایه‌ها» با ۴۶ میلیون و ۶۵۰ هزار تومان فروش تعلق داشت. «عروس» پرفروش‌ترین فیلم سال ۱۳۷۰، هیچ جایزه‌ای از جشنواره نگرفت اما مردم بی‌مهری فجر به فیلم راز جیب خودشان حساسی جبران کردند.

بار دوم، «مهمان مامان» ساخته مرحوم دارپوش مهرجویی در سال ۱۳۸۲ از بیست‌ودومین دوره جشنواره برنده جایزه بهترین فیلم شد. «مهمان مامان» سال ۱۳۸۳ اکران شد و در جدول فروش با یک میلیون و ۲۲۰ هزار و ۷۲۴ تماشاگر و فروش حدوداً ۸۰ میلیون تومانی به جایگاه پنجم رسید. ۲ فیلم پرفروش سال ۱۳۸۲ «کما» ساخته آرش معیریان و «مارمولک» ساخته کمال تبریزی بودند که به ترتیب رتبه‌های اول و دوم جدول فروش را با فروش‌های کمی بالاتر از یک میلیارد تومان مال خود کردند. در رده‌های سوم و چهارم هم ۲ فیلم «دوئل» و «خوابگاه دختران» با فروش نزدیک به یک میلیارد تومان قرار داشتند.

«مارمولک» در جشنواره بیست‌ودوم نمایش پرشوری داشت و صف‌های سانس‌های فوق‌العاده آن در سینماهای مردمی باعث حیرت رهگذرانی می‌شد که خبر نداشتند پرویز پرستویی در فیلم کمال تبریزی چه آتشی می‌سوزاند. زبانه‌های این آتش در زمان اکران عمومی فیلم چنان بالا گرفت که فیلم عملاً ۱۵ روز بیشتر روی پرده دوام نیاورد و

سیاست‌ها ایشان گذاشتند. اما واقعا فروش امسال سینمای ایران چقدر مرسوم سیاست‌های کلان و برنامه‌های مدون است؟ حالا که در اواخر جشنواره فیلم فجر هستیم و ۳ فیلم کمدی «شاهسوار»، «تسماح خونی» و «صبحانه با زرافه‌ها» در جشنواره به نمایش درآمده و کم‌کم حدس و گمان‌ها برای انتخاب بهترین فیلم جشنواره شروع شده، وقت خوبی است که ببینیم سهم فیلم‌های کمدی از جوایز جشنواره‌های که همواره قصد خط‌دهی به جریان تولید در سینما را داشته، چقدر بوده است.

انتشار وسیع نسخه قاچاقش هر امیدی برای بازگشت فیلم به پرده را ناکام گذاشت. اما همه این حاشیه‌ها در اکران عمومی فیلم رقم خورد. اتفاقاً فیلم در جشنواره نمایش آرام و بی‌دردی داشت و جوایز بهترین فیلمنامه و بهترین فیلم از نگاه تماشاگران را گرفت و از پرویز پرستویی هم که رقابت برای دریافت جایزه بهترین بازیگر نقش اول مرد را به بهرام رادان باخته بود، با اهدای جایزه ویژه هیأت داوران دلجویی شد.

مرحوم هادی اسلامی برای «اتوبوس» (سیف‌الله صدقی، ۱۳۶۴)، عزت‌الله انتظامی فقید برای «گراندسینما» (حسن هدایت، ۱۳۶۷) و «روز فرشته» (بهرز افخمی، ۱۳۷۲)، مهدی هاشمی برای «دو فیلم با یک بلیت» (دارپوش فرهنگ، ۱۳۷۰) و رضا عطاران برای «طبقه حساس» (کمال

تبریزی، ۱۳۹۲) بازیگرانی هستند که برای فیلمی کمدی از جشنواره فجر جایزه بهترین بازیگر نقش اول مرد را گرفته‌اند. در میان زنان بازیگر نیز فاطمه معتمدآریا برای «همسر» (مهدی فخیم‌زاده، ۱۳۷۲)، لیلا حاتمی برای «بی‌بولی» (حمید نعمت‌الله، ۱۳۸۶) و ویشکا آسایش برای «ورود آقایان ممنوع» (رامبد جوان، ۱۳۸۹) برای فیلمی کمدی از جشنواره فجر برنده جایزه بهترین بازیگر نقش اول زن شدند.

از فیلم‌های کمدی که موفق به دریافت سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه از جشنواره فجر شده‌اند، جز «پارتمان شماره ۱۳» نوشته بدالله صدقی و «مارمولک» نوشته پیمان قاسم‌خانی، باید از «لیلی با من است» نوشته رضا مقصدی و کمال تبریزی و «ضدگلوله» نوشته مصطفی کبابی نام برد.

فیلم کمدی برای جشنواره فجر در ادوار مختلف، با دبیران و هیأت‌های داور و سیاست‌های مختلف، هرگز جدی نبوده و نتوانسته نظر گردانندگان این جشنواره را به‌عنوان الگویی که تمایل دارند جریان تولید در سینمای ایران به‌سمت آن برود جلب کند. کمدی برای مسئولان سینما مصادف با سرگرمی و تفریح است و وسیله خوبی برای انتقال مفاهیم و ایده‌هایی که باید بر تماشاگر عام اثر بگذارد در نظر گرفته نمی‌شود. بنا بر تجارب دوره‌های قبل، نباید انتظار داشت که امسال نام فیلمی کمدی به‌عنوان بهترین فیلم در اختتامیه اعلام شود، اما شاید رونق امسال گیشه سینما با فروش کمدی‌ها و دوراندیشی برای سال آینده که همین وضع ادامه خواهد داشت باعث شود که در اهدای جوایز سهم بیشتری برای کمدی‌ها در نظر گرفته شود.

فیلم کمدی برای جشنواره فجر در ادوار مختلف، با دبیران و هیأت‌های داور و سیاست‌های مختلف، هرگز جدی نبوده و نتوانسته نظر گردانندگان این جشنواره را به‌عنوان الگویی که تمایل دارند جریان تولید در سینمای ایران به‌سمت آن برود جلب کند. کمدی برای مسئولان سینما مصادف با سرگرمی و تفریح است و وسیله خوبی برای انتقال مفاهیم و ایده‌هایی که باید بر تماشاگر عام اثر بگذارد در نظر گرفته نمی‌شود.

کوتاه‌تر از گزارش

رویا شهر و مصائب ساخت‌انیمیشن

محسن عنایتی، کارگردان انیمیشن «رویا شهر» از مشکلات و چالش‌های ساخت انیمیشن گفت و توضیح داد: قاعده ساخت انیمیشن اینطور است که فیلمساز نباید خودش را محدود کند. اوایل که وارد حوزه انیمیشن شدم با چنین تصویری پیش می‌رفتم اما زمانی که جلوتر رفتم، متوجه محدودیت‌های بسیاری شدم. بزرگ‌ترین محدودیت هم مسائل مالی است که موجب می‌شود از نیروی انسانی کمتری استفاده کنیم. او ادامه داد: از طرفی چون مجبوریم داشته باشیم، در مرحله پیش تولید به‌ویژه در مرحله فیلمنامه و تصویری کردن آن، همچنین زمان و هزینه این بخش دچار مشکلیم و مجبور می‌شویم خیلی سریع از آن عبور کنیم؛ به عقیده من، این بزرگ‌ترین ضعف کار است و اینطور نیست که فقط ما با آن مشکل داشته باشیم، بلکه گروه‌های دیگر انیمیشن‌سازی هم با این امر مشکل دارند. عنایتی در پاسخ به پرسشی مبنی بر اینکه انیمیشن‌هایی که ساخته می‌شوند تا چه اندازه مناسب پدر و مادرهایی هستند که با فرزندانشان به سینما می‌روند، بیان کرد: ما در انیمیشن «بنیامین» با این مشکل مواجه شدیم و یکی از اهداف اصلی مادر «رویا شهر» همین موضوع بود که پدر و مادرها هم بتوانند در کنار فرزندانشان فیلم را دنبال کنند. به همین دلیل یک کاراکتر مادر داریم تا سرمنده مادرانی نشویم که فرزندانشان را برای تماشای فیلم همراهی می‌کنند. من فیلم را در چند سینمای مردمی با تماشاگران دنبال کردم و دیدم که پدر و مادرها در کنار بچه‌هایشان به تماشای فیلم ترغیب شده‌اند. عنایتی با بیان اینکه ساخت انیمیشن «رویا شهر» حدود ۴ سال زمان برده است، گفت: مرحله پیش تولید حدود ۶ ماه زمان برد و پس تولید هم چند روز پیش تمام شد. این کارگردان درباره طولانی شدن زمان تولید انیمیشن هم بیان کرد: پروسه انیمیشن در همه جای دنیا زمان‌بر است؛ چرا که تعداد عواملی که روی یک انیمیشن کار می‌کنند، بسیار زیاد است؛ این امر اجتناب‌ناپذیر است و ساخت انیمیشن کار زمان‌بری است و در همه‌جا هم جزو پرفروش‌ترین‌هاست. انیمیشن بعد از فیلم‌های کمدی در ایران پرفروش‌ترین است و معتقدم باید فروش انیمیشن از کمدی بالاتر هم برود. عنایتی با بیان اینکه گروه ما در شهرستان کار می‌کند، افزود: نگاه ما کارگروهی است؛ چرا که ساخت انیمیشن واقعا کار دشواری است. انیمیشن فقط کار کارگردان نیست و افراد بسیاری در ساخت آن مشارکت دارند. انیمیشن «رویا شهر» داستان ماجراجویانه پسر بچه‌ای به نام آرات است که تصمیم دارد قهرمان رویا شهر شود. این اثر نگاهی به آینده دارد و امیر هوشنگ زند، سرپرست گویندگان این اثر سینمایی است.

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

42nd FAJR INTERNATIONAL FILM FESTIVAL چهارشنبه ۱۸ بهمن ۱۴۰۲ - شماره ۷۵